

ELS RAMATS

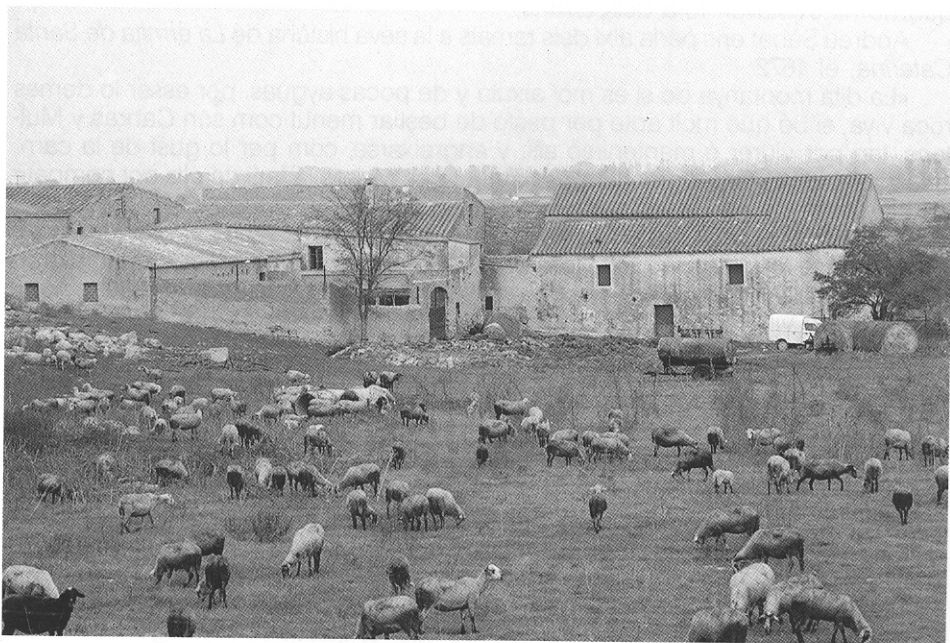
Actualment, al terme de Torroella de Montgrí hi ha uns 10 ramats amb un total de 3000 ovelles. Aquestes ovelles són de raça ripollesa o híbrids que resulten de l'encreuament d'aquesta raça amb altres.

A l'hivern es fa una sola sortida; al matí van als aspres o a alguns llocs de la muntanya i a la tarda van als camps d'usurda. En canvi, a l'estiu se solen fer dues sortides en ser el dia més llarg; en aquesta època, van bàsicament als rostolls.

Els gossos són importants per al pastor. La seva feina és la d'ajudar-lo a conduir i a controlar el ramat. Normalment el pastor porta un sol gos, però a vegades en pot portar dos.

Una activitat estretament relacionada amb la ramaderia ovina és l'esquilada. Aquesta operació se sol fer cap al mes de maig, abans de l'estiu, per treure la llana que les ovelles han portat durant l'hivern. Temps enrera es feia amb tisores, però actualment es fa amb esquiladores elèctriques. Cada ovella porta, aproximadament, un quilo i mig de llana.

L'explotació comercial dels ramats es basa primordialment en la venda de xais per a carn. L'època de màxima producció del ramat és entre el març i l'abril, i la mínima entre l'agost i el novembre. Els xais es venen als dos o tres mesos de vida.

Ramat a Sobrestany.

De les ovelles també se n'obté llet que es pot destinar a la fabricació de formatges i recuits. Actualment aquesta producció sol ser a nivell particular, sense finalitats comercials.

La indumentària del pastor té alguns estris típics com:

- El bastó, que també pot ser una mangala o un tirapeu, amb la part superior cargolada, la qual cosa permet agafar les ovelles per la pota.
- El sarró, que està fet amb pell de xai i serveix per portar el menjar.
- El paraigua, generalment de color blau marí, amb una lona molt gran per poder-se protegir millor de la pluja.

Les esquelles petites es col·loquen normalment a ovelles que tenen dos o tres xais, la qual cosa no és gaire corrent, ja que cada ovella sol tenir un xai a cada cria. Les esquelles grans les porten ovelles valentes, les que fa un anys que no han criat, perquè pesen força. La utilització de les esquelles, en els seus orígens, era per controlar la situació del ramat, sobretot a l'alta muntanya. Actualment, les esquelles no tenen aquesta utilitat i només les posen els pastors a qui agrada el seu so.

NOTES HISTÒRIQUES SOBRE LA RAMADERIA AL MONTGRÍ

L'activitat ramadera ha estat sempre molt intensa al Montgrí abans, fins i tot, que s'hi estengués l'activitat agrícola. En són testimoni les cabanyes de pastor —algunes bastides ja al segle XVII— i diversos documents, com una disposició reial de Jaume II que fixava les condicions per a la pastura nocturna dels ramats que de nit s'estaven fora dels aixarts.

Andreu Sàbat ens parla així dels ramats a la seva història de *La ermita de Santa Caterina*, el 1672:

«La dita montanya de si es mol aixuta y de pocas ayguas, per esser lo demes roca viva, si bé que molt apte per pasto de bestiar menut com són Cabras y Mul-ton, tan per viurer ó mantenerse allí, y engreixarse, com per lo gust de la carn, que estant lo bestiar aparentat allí solament dos Mesos, á la fi de ells pot competir ab altre carn de qualsevol part de Cathalunya».

També del 1670 és la decisió de la Universitat de Torroella d'imposar una taxa-ció dels caps de bestiar segons les terres conreades anualment «per evitar lo gran dany que causa en lo dit terme lo excessiu número de bestiar que alguns habitants de dita vila tenen y fan pasturar en lo dit terme».

Francisco Zamora, el 1785-1790, en el seu *Diario de los viajes hechos en Cata-luña*, ens deixa aquesta nota curiosa:

«Las islas Medas, que son tres peñascos y en el del medio hay un pequeño castillo. En la más grande se mantienen unos 50 carneros en invierno».

Primitiu Artigas, a la *Memoria relativa a la excursión forestal a la provincia de Gerona en 1882*, assenyala que:

«La «Montaña Gran» está muy pobre de vegetación á consecuencia del gran número de cabezas de ganado cabrío que entran á pastar en el monte por todos los sitios y en todas épocas. De unos datos que tomamos el año 1870, y que, salvo ligerísimas variantes, pueden considerarse hoy los mismos, resulta que pastan en el monte más de 1000 cabezas de ganado cabrío, quizás 3000 de ganado lanar, unas 40 de ganado vacuno y probablemente más de 100, hoy día, caballar».

«En épocas de inundaciones el ganado de los vecinos tiene que pacer por mucho tiempo en la montaña, por estar el llano inundado ó cubierto de barro».

Segons el cens de 1887 hi havia a Torroella 24 pastors, als quals cal afegir que «diverses famílies que tenien pocs caps de bestiar, els unien cada matí, alternant-se en la tasca de pasturar les bèsties agrupades; al vespre tots els interessats esperaven el ramat a l'altura del «forn de la calç» on recollien el bestiar propi». (Joan Radressa, «L'agricultura torroellenca d'ara fa 100 anys», al *Llibre de la Festa Major de Torroella*, 1980).